

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 19. april 2012 truffet vedtak i

- Sak nr:** 3/12 (arkivnr: 201200182-9)
- Saken gjelder:** Klage fra A og B på jordskifterettsleder C og jordskiftedommer D ved X jordskifterett
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Trond Berge
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Bjørn Tørresdal
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen.
 2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer D eller jordskifterettsleder C.

Innledning:

Ved brev av 8. januar 2012 har A og B klaget på jordskifterettsleder C og jordskiftedommer D ved X jordskifterett. Klagen gjelder blant annet dommeratferd, sen saksbehandling, overtredelse av de plikter dommerstillingen medfører og for øvrig opptreden i strid med god dommerskikk. Klagen er forelagt jordskifterettsleder C og jordskiftedommer D, som har avgitt uttalelse, begge ved brev av 6. februar 2012.

Saksfremstilling:

Klagen har sin bakgrunn i flere jordskiftesaker for X jordskifterett.

Klager – A og B – har i hovedsak vist til følgende:

De innklagede har forsømt de plikter som deres stillinger medfører. De har ikke overholdt akseptable saksbehandlingsfrister og opptrådt i strid med god dommerskikk. Klagernes anførsler knytter seg til alle de fire sakene som har vært til behandling. Flere av forholdene er eldre enn tre måneder. For disse forholdene påberopes ettårsfristen. Flere av tvistespørsmålene er fortsatt ikke avgjort.

Klagerne viser til kapittel 3, 4 og 5 i brev av 28. november 2011, sendt X jordskifterett.

Klagerne påklager følgende forhold:

Frist for uttalelse: Jordskifterettens urimelige frister ble satt for å frata dem grunnleggende parts- og saksinteresser. Vilkårlig administrasjon: Jordskiftedommer Ds administrasjon av saksforberedelse og rettsmøter har vært uryddig, uprofesjonell, useriøs og i strid med både tvistelovens og vassdragslovens bestemmelser. Rettsstridig styring: D har ved sin håndtering av saken tilsidesatt og utelatt klagerens forlikstilbud i saken. Rettsstridig rettsmøte: I forbindelse med rettsmøtet 29. oktober 2010 satte D uforsvarlige korte tidsfrister, noe som førte til at klagerne ble fratatt sin mulighet til å gjennomgå sakens dokumenter, forberede seg og til å presentere sine anførsler og bevis.

Rettsstridig befarings: Befaringen 29. oktober 2010 var preget av uryddighet, noe som gjorde det uklart når D foresto rettslige prosesser og når det var utenomrettslig snakk.

Manglende påstandskart: Partenes påstander om grensers lokalisering ble hverken koordinatfestet eller kartfestet under befaringsen 28. oktober 2010, i strid med praksis fra for eksempel Y jordskifterett. Klagerne ble på denne måten fratatt muligheten til å få motpartens grensepåstander kartfestet.

Ufullstendig fastsetting av grenser: Det er på det rene at jordskiftedommer D aldri har klart å utrede et samlet forslag til eiendomsgrenser for Z, til tross for at saken er enkel og oversiktlig. Brudd på veiledningsplikten: D har tilsidesatt veiledningsplikten overfor klagerne, noe han hadde oppfordring til siden klagerne ikke har vært representert ved advokat. Brudd på plikten til inngripen ved manglende saksstyring: Det er på det rene at jordskifterettsleder C ikke har grepet inn overfor jordskiftedommer Ds manglende saksstyring, jf. tvisteloven § 11-7.

Vilkårlig behandling av faktum: D sjonglerer med sakens faktum etter eget forgodtbefinnende. Vilkårlig lov- og rettsanvendelse: På samme måte sjonglerer D med rettsanvendelsen, premissene og avgjørelsene. Særbehandling: Ds håndtering av sakene så langt viser at han ikke er i stand til å behandle partene likeverdige.

Inhabiliter: Jordskiftedommer D er stevnet som vitne i forbindelse med ankebehandling i Ø lagmannsrett (beramet 24. og 25. mai 2012). D må derfor anses inhabil i grensegangssaken... Z.

Inkompetanse: D har unnlatt å ta stilling til flere av de spørsmål saken reiser. Han anses som faglig inkompetent i nevnte grensegangssak.

Klagerne krever at de innklagede fremlegger oversikt over hvilke andre saker D har påstartet i perioden etter saksoversendelsen fra Y jordskifterett sommeren 2009. Klagerne anfører i e-post 10. januar 2012 at hele X jordskifterett må anses inhabil, og at samtlige saker må overføres til en annen domstol og dommer.

Innklagede – jordskiftedommer D – har i hovedsak vist til følgende:

Ut over to telefonsamtaler, har det tidligere ikke kommet kritikk mot saksgjennomføringen eller oppførselen til noen av representantene fra jordskifteretten. Det ene forholdet som ble tatt opp av A var at avdelingsingeniør E foretok innmålingsarbeid i området 20. september 2011 uten at partene var varslet. Dette var et arbeid som ikke krevde at partene var til stede fordi det blant annet gjaldt innmåling av tidligere nedsatte grensemerker. Av de fire sakene klagerne viser til – Z, U, V og T – er det bare de to første som har vært til behandling i X jordskifterett. I disse to sakene er det avsagt flere dommer, hvor noen er rettskraftige og noen er påanket. T ble avsluttet av Y jordskifterett i 2008 og har aldri blitt overført til X jordskifterett. V er ikke påstartet.

Kommentarer til de enkelte klageanførsler (i samsvar med kapitlene i klagen):

Kapittel 3 Innsigelse på frist for uttalelse (s. 5)

Forslag til grenser i to fjærområder i Zsaken ble utsendt fra jordskifteretten i brev 8. november 2011. Forslaget ble utarbeidet etter ønske fra bl.a. F, som også er part i saken. Ønsket ble framsatt under befaring sammen med A og avd.ing. E fra jordskifteretten den 14.10.2011. Kart som ved en feiltakelse ikke var vedlagt forsendelsen, ble ettersendt. B tok deretter kontakt per telefon med innklagede, og det ble da avtalt ny frist til 28. november 2011 for å komme med kommentarer. Klagerne ga ikke uttrykk for et ønske om forlenget frist. Når det gjelder klagernes påstand om manglende arbeid med sakene i perioden 11. januar 2011 til 4. januar 2011 (antas å være 2012), vises til foretatt avmerking og innmåling av grenser 20. september 2011 og 14. oktober 2011 i regi av avd.ing. E. Den 20. september ble det i tillegg til en del innmålingsarbeid, foretatt ny avmerking av et grensepunkt som A hadde fjernet våren 2011. Dette ble utført etter henstilling fra klagerne i brev 20. mai 2011. Det tekniske arbeidet har vært nødvendig å gjennomføre før det rettslige arbeidet kunne videreføres.

Kapittel 4.1 Vilkårlig administrasjon (s. 5)

Tvistesakene som går for jordskifteretten må også ha en planmessig styring tilsvarende tvistesaker for de ordinære domstolene. Det ble derfor avholdt et saksforberedende møte for sakene U og Z 21. juni 2010. Videre er partene blitt orientert om videre saksgang ved rettsmøtenes avslutning. Brev av 28. juni 2010 og innkalling til rettsmøtet den 29.10.2010 illustrerer planarbeidet før rettsmøtet. Partene er blitt orientert om forsinkelse i domsavsigelser, jf. brev 22. desember 2010 i Zsaken.

Dersom det er nødvendig for å få oversikt over grensepåstander, kan retten sørge for innmåling. I dette tilfellet ble det ikke vurdert som nødvendig. Domstolen har ingen absolutt plikt til å kartfeste partenes påstander. Klagerne fikk under rettsmøtene hjelp til utforming av påstandene, og de fikk også bistand til å utarbeide ankeskriv.

Kapittel 4.2 Rettsstridig styring (s. 6)

Det er uheldig og utilsiktet hvis klagerne har tolket forslaget slik at retten avskjærer minnelige løsninger. Klagerne har hatt alle muligheter til å kontakte innklagede for å gi uttrykk for uenighet i forslaget og til å avklare eventuelle misforståelser.

Kapittel 4.3 Rettsstridig rettsmøte (s. 7)

I de aktuelle sakene klagerne viser til, hadde de kun nabointeresser. Som nabo fikk de full anledning til å redegjøre for sitt syn om grensespørsmålet. Ytterligere anførsler i forlikte spørsmål ble avskåret. Klagerne har gjennomgående hatt svært omfangsrige innspill i sakene. Det har derfor vært nødvendig med en viss styring av tidsbruken under forhandlingene, jf. tvisteloven § 9-13.

Kapittel 4.4 Rettsstridig befarings (s.8)

Befaringen foregikk på en ryddig og grei måte. Partene fikk komme med de redegjørelser og påvisninger de ønsket. Jordskiftedommerfullmektig G, som var med som tilhører, mottok en telefonoppringning under befaringsen. Han trakk seg da umiddelbart unna og var ikke til distraksjon for noen av partene.

Kapittel 4.5 Manglende påstandskart (s. 8)

De aktuelle grensene var delvis avmerket og innmålt av Y jordskifterett før saken ble overført til X jordskifterett. Partene og retten hadde derfor full oversikt over grensepåstandenes fysiske plassering.

Kapittel 4.6 Ufullstendig fastsetting av grenser (s. 8)

Forslaget av 8. november 2011 var en del av prosessen for å etablere eiendomsgrenser i fjæreamrådet. Prosessen ble avbrutt på bakgrunn av inhabilitetserklæringen fra klagerne.

Kapittel 4.7 Brudd på veiledningsplikten (s.9)

Klagerne synes unødvendig å ha tolket grenseforslaget av 8. november 2011 som at retten avskjærer muligheten for minnelige løsninger.

Kapittel 4.8 Brudd på plikten til inngripen ved manglende saksstyring (s. 10)

Innklagede C gir egen uttalelse om dette punktet.

Kapittel 4.9 Vilkårslig behandling av faktum (s. 11)

Dette er forhold som kan overprøves ved anke. Domspremissene fremgår av vedlagte rettsprotokoll.

Kapittel 4.11 Særbehandling (s.177)

Klagerne har riktig påpekt at H og K ikke ble tilsendt grenseforslaget av 8. november 2011. Årsaken til det var at H og K ikke var direkte berørt av grenseforslagene.

Kapittel 5 Erklæring om inhabilitet og inkompetanse (s. 18)

Habilitetsspørsmålet skal behandles av Ø lagmannsrett. Innklagede registrerer at til tross for klagerens anførsler om avvikende virkelighetsoppfatning, sviktende vurderingsevne mv., ønsker de å føre innklagede som vitne i ankebehandlingen av U-saken.

Kapittel 7 Provokasjoner (s.21)

Saker av denne typen må nødvendigvis strekke seg noe ut i tid. Det ble avsagt dommer i 2011. Det videre arbeidet med fastlegging av grenser måtte utsettes fordi arbeidet må gjøres når det ikke er vinter. For øvrig har jordskifteretten mange slike saker i gang samtidig, og arbeidet med dem må koordineres.

Innklagede – jordskifterettsleder C – har i hovedsak vist til følgende:

Klagerne har i klagens punkt 4.8 anført at innklagede har forsømt pliktene etter tvisteloven § 11-7 for ikke å ha grepet inn i jordskiftedommer Ds manglende saksstyring. X

jordskifterett har ikke mottatt signaler fra noen av de andre partene i sakene om at saksbehandlingen har vært for sen eller at saken V skulle vært behandlet parallelt med de to andre sakene. Klagerne har heller ikke selv tidligere varslet om dette, noe de har hatt anledning til etter tvisteloven § 11-7. Ved intern rapportering har innklagede ikke oppfattet D slik at det har vært problemer med saksavviklingen. De to sakene som har vært behandlet har omfattet flere bevistema og enkelte tvister er også påanket. Det er derfor naturlig at sakene har trukket noe ut i tid. Innklagede mener D har hatt en forsvarlig progresjon når det tas hensyn til ankebehandling og sesongbetont arbeid som avmerking og innmåling. Innklagede kan ikke se at pliktene etter tvisteloven § 11-7 er forsømt.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstolloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget legger til grunn at A og B er direkte berørt av de forhold som klagen gjelder, og at de derved har klagerett.

Etter domstollovens § 237, fjerde ledd må en klage til Tilsynsutvalget framsettes "*innen tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen, fant sted eller etter at klageren ble kjent eller burde vært kjent med dette forholdet.*" Tilsynsutvalget kan "*ikke ta en disiplinærsak opp til behandling etter klage eller av eget tiltak når det er gått mer enn ett år siden forholdet fant sted.*" Tilsynsutvalget har oppfattet det slik at forhold knyttet til jordskifterettens forslag til grenser av 08.11.2011, var utløsende for klagen. Disse forholdene fant sted mindre enn tre måneder før klagen ble inngitt og kan tas til behandling av Tilsynsutvalget. I og med sammenhengen mellom de forhold klagerne viser til, har Tilsynsutvalget kommet til at det samme må gjelde alle forhold som er innenfor ettårsfristen. Ettårsfristen i domstollovens § 237 er absolutt og gjelder uten unntak. Flere av de forhold klagen omfatter fant sted mer enn ett år før klagen ble framsatt. Klagerne har bl.a. vist til forhold som fant sted under rettsmøte og befaring i oktober 2010. For disse forholdene er den absolutte fristen utløpt og denne delen av klagen blir derved avvist.

Tilsynsutvalget kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstolloven § 236 første ledd. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstolloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke. Utvalget kan heller ikke vurdere prosessuelle avgjørelser som ikke kan ankes, for eksempel beslutninger om tid og sted for hovedforhandling eller lignende, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 175.

Flere av klagepunktene gjelder forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen, blant annet innklagedes behandling av faktum i sakene, samt lov- og rettsanvendelse. Dette er et forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derved ikke kan vurdere. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves ved anke eller gjenåpning.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd. Det er bl.a. uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv. ”

Klagerne har framsatt en svært omfattende klage. De har vist til en rekke forhold som de mener medfører at jordskiftedommer D har overtrådt de plikter stillingen medfører, samt at han har opptrådt i strid med god dommerskikk. De har bl.a. framholdt at administrasjonen av saker, rettsmøter og befaringer har vært vilkårlig, rettsstridig, uryddig, uprofesjonell, useriøs og partisk. Videre har de anført at innklagede har tilsidesatt og avskåret klagerens anførsler, tilsidesatt veiledningsplikten, samt at saksbehandlingstiden har vært for lang.

Det må være påvist konkrete forhold for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. Tilsynsutvalget kan ikke se at klanderverdig opptreden fra dommerens side er sannsynliggjort. Det er ikke grunnlag for å konkludere med at jordskiftedommer D har overtrådt sine plikter som dommer eller opptrådt i strid med god dommerskikk. Tilsynsutvalget finner dermed ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer D

Tilsynsutvalget kan ikke se at det har vært grunn for jordskifterettslederen å gripe inn i forhold til den innklagede dommerens saksstyring. Det foreligger følgelig heller ikke grunn for å reagere med disiplinærtiltak i forhold til jordskifterettsleder C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen.
2. Det foreligger forøvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer D eller jordskifterettsleder C.